

Technikum Nr 2 im. gen. Mieczysława Smorawińskiego w Zespole Szkół Ekonomicznych w Kaliszu

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych (kształcenie ogólne).

Przedmiot: Geografia

Zakres: rozszerzony

Klasa: III

Poziom wymagań				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
PRZEMIANY POLITYCZNE I GOSPODARCZE ŚWIATA				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>morskie wody wewnętrzne, wody terytorialne, wyłączna strefa ekonomiczna</i> ➤ wymienia najczęstsze kryteria przyjmowane podczas formułowania definicji państwa ➤ wymienia kryteria podziału ustrojów politycznych państw świata ➤ wymienia państwa mające dwie stolice i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia czynniki wpływające na zmianę liczby państw na świecie ➤ wskazuje na mapie świata przykłady krajów, których granice nawiązują do warunków przyrodniczych lub zostały wyznaczone w sposób sztuczny 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje zmiany liczby państw w Europie i na świecie ➤ przedstawia podział terytorialny mórz i oceanów ➤ analizuje podział wpływów na Antarktydzie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, dlaczego Antarktyda zgodnie z postanowieniami międzynarodowymi stanowi obszar międzynarodowy, objęty całkowitym zakazem eksploatacji surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prognozuje zmiany liczby państw na podstawie wiedzy o problemach współczesnego świata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia okresy w historii powszechnej, które wpłynęły na obecny układ państw na mapie politycznej świata ➤ wymienia państwa powstałe w Europie po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia czynniki wpływające na współczesny podział polityczny świata ➤ odczytuje na mapach aktualny podział polityczny świata ➤ wskazuje przykłady państw będących niegdyś kolonią ➤ podaje przykłady nowo utworzonych państw na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje kształtowanie się mapy politycznej świata do 1989 r. ➤ analizuje następstwa przemian społeczno-ustrojowych po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ukazuje na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. ➤ opisuje wybrane ustroje polityczne na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia na wybranych przykładach procesy, w których wyniku powstały nowe państwa pozaeuropejskie ➤ wyjaśnia wpływ kształtowania się podziału politycznego świata na inne elementy przestrzeni geograficznej

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia główne mierniki i wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego ➤ wymienia przykłady państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ definiuje wybrane ekonomiczne mierniki wzrostu gospodarczego ➤ porównuje strukturę PKB państw znajdujących się na różnych poziomach rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje HDI ➤ porównuje składowe HDI w wybranych państwach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje przestrzenne zróżnicowanie wartości PKB i HDI na świecie ➤ omawia podstawowe cechy gospodarcze, demograficzne i społeczne państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego ➤ wyjaśnia wpływ rozwoju społeczno-gospodarczego świata na inne elementy przestrzeni geograficznej (<i>Interakcje</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia potrzebę konstruowania syntetycznych mierników rozwoju społeczno-gospodarczego, np. HDI
---	--	--	---	---

LUDNOŚĆ I URBANIZACJA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia i wskazuje na mapie świata najludniejsze państwa ➤ podaje różnice w zaludnieniu wg kontynentów ➤ wymienia przykłady państw o wysokim i niskim współczynniku przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia etapy zaludniania Ziemi ➤ podaje czynniki wpływające na zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie ➤ oblicza współczynnik przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje liczbę ludności świata i jej zmiany ➤ oblicza tempo zmian liczby ludności na danym obszarze za pomocą wskaźnika dynamiki ➤ analizuje zróżnicowanie przyrostu naturalnego na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny oraz skutki tempa wzrostu liczby ludności w skali globalnej i regionalnej ➤ ukazuje na przykładach konsekwencje wysokiego współczynnika przyrostu naturalnego ➤ wyjaśnia wpływ zmian ludnościowych na środowisko przyrodnicze i inne elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej i kulturowej (<i>Interakcje</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prognozuje zmiany liczby ludności świata i poszczególnych kontynentów
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia teorie rozwoju społeczeństw ➤ wymienia fazy przejścia demograficznego ➤ wymienia przykłady państw 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje etapy rozwoju demograficznego ludności na podstawie wykresu ➤ wymienia fazy przejścia demograficznego, w których 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje model przejścia demograficznego na wybranych przykładach ➤ analizuje fazy przejścia epidemiologicznego na wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje przyczyny i skutki eksplozji demograficznej i implozji demograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ukazuje przyczyny zmian demograficznych i epidemiologicznych w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo

<p>znajdujących się w poszczególnych fazach przejścia demograficznego</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksplozja demograficzna, implozja demograficzna</i> 	<p>następuje eksplozja demograficzna</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia przyczyny eksplozji demograficznej oraz implozji demograficznej 	<p>przykładach</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje etapy rozwoju demograficznego ludności na przykładach wybranych państw świata ➤ opisuje przestrzenne zróżnicowanie eksplozji demograficznej i implozji demograficznej 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przykłady społeczeństwa młodego i starego ➤ odczytuje z wykresów średnią długość trwania życia w wybranych krajach świata ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>współczynnik feminizacji, współczynnik maskulinizacji</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje czynniki kształtujące strukturę wieku ludności ➤ wymienia typy demograficzne społeczeństw ➤ charakteryzuje społeczeństwa młode, zastojowe i stare na przykładach wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje strukturę wieku i płci ludności na przykładach wybranych państw świata (na podstawie danych statystycznych) ➤ wyjaśnia konsekwencje starzenia się społeczeństwa ➤ oblicza współczynnik feminizacji i współczynnik maskulinizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia problemy społeczno-gospodarcze związane ze starzeniem się społeczeństw wybranych krajów Europy Zachodniej ➤ analizuje i ocenia zróżnicowanie ludności pod względem przeciętnej długości trwania życia, dzietności oraz umieralności niemowląt 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prognozuje zmiany udziału głównych grup wiekowych ludności Unii Europejskiej na podstawie różnorodnych źródeł
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia typy obszarów wg podziału ze względu na aktualny stopień zaludnienia ➤ podaje główne cechy rozmieszczenia ludności na świecie ➤ wymienia obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia na świecie ➤ określa gęstość zaludnienia na poszczególnych kontynentach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozmieszczenia ludności na świecie ➤ wskazuje obszary największej i najmniejszej koncentracji ludności na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ przedstawia przyczyny dużej koncentracji ludności na wybranym obszarze ➤ oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia dla wybranych państw 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje rozmieszczenie ludności na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ wykazuje wpływ barier osadniczych na rozmieszczenie ludności na świecie ➤ porównuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo ➤ analizuje wpływ czynników przyrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ukazuje przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności na świecie ➤ analizuje wskaźniki gęstości zaludnienia w wybranych państwach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, dlaczego w analizach demograficznych stosuje się wskaźnik gęstości zaludnienia i wskaźnik fizjologicznej gęstości zaludnienia

		i pozaprzyrodniczych na rozmieszczenie ludności na świecie		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty</i> ➤ podaje przykłady państw o dodatnim i ujemnym saldzie migracji zagranicznych na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ klasyfikuje migracje ➤ wyjaśnia przyczyny migracji ➤ podaje kierunki współczesnych migracji zagranicznych na świecie ➤ oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego ludności 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje przyczyny i konsekwencje migracji ludności w różnych państwach ➤ analizuje kierunki współczesnych migracji zewnętrznych i wewnętrznych ➤ podaje pozytywne i negatywne skutki ruchów migracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia rodzaje i przyczyny uchodźstwa oraz podaje przykłady tego rodzaju migracji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje problem uchodźstwa na wybranych przykładach
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia główne i mieszane odmiany ludzkie ➤ wyjaśnia znaczenie terminu <i>rasizm</i> ➤ wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem narodowościowym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje rozmieszczenie odmian ludzkich na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ klasyfikuje języki świata ze szczególnym uwzględnieniem grup językowych rodziny indoeuropejskiej ➤ wymienia najbardziej rozpowszechnione języki świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje strukturę etniczną i narodowościową ludności świata ➤ wskazuje przyczyny upowszechniania się wybranych języków na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia skutki zróżnicowania narodowościowego i etnicznego ludności na przykładach ➤ wskazuje konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia konieczność walki z rasizmem ➤ omawia wpływ podbojów kolonialnych na zróżnicowanie językowe świata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminu <i>religia</i> ➤ wymienia nazwy religii uniwersalnych ➤ wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem religijnym i kulturowym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje zróżnicowanie religijne i kulturowe świata ➤ przedstawia strukturę wyznaniową na świecie na podstawie danych statystycznych ➤ charakteryzuje kręgi kulturowe (cywilizacyjne) na świecie oraz wskazuje ich zasięg na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia konsekwencje zróżnicowania religijnego i kulturowego ludności 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia znaczenie czynników społeczno-kulturowych w rozwoju gospodarczym wybranych regionów świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia wpływ religii na postawy społeczne i gospodarkę państw

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia kategorie ludności na rynku pracy ➤ wymienia czynniki decydujące o poziomie aktywności zawodowej ludności 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje czynniki decydujące o poziomie aktywności zawodowej ludności ➤ opisuje współczynnik aktywności zawodowej wg płci w wybranych państwach na podstawie danych statystycznych ➤ omawia strukturę zatrudnienia w poszczególnych fazach rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje strukturę zawodową ludności wybranych państw ➤ oblicza współczynnik aktywności zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia zróżnicowanie struktury zatrudnienia w wybranych państwach i jej związek z poziomem rozwoju państwa ➤ omawia przyczyny zmian zachodzących na rynku pracy w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zmiany w strukturze zatrudnienia wraz z rozwojem gospodarczym, a także ich konsekwencje na świecie oraz w wybranych krajach ➤ charakteryzuje współczesne formy zatrudnienia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>stopa bezrobocia</i>, <i>bezrobocie ukryte</i> ➤ wymienia rodzaje bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny bezrobocia na świecie ➤ oblicza współczynnik (stopę) bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównuje zróżnicowanie stopy bezrobocia w wybranych państwach na podstawie danych statystycznych ➤ charakteryzuje rodzaje bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje pozytywne i negatywne skutki bezrobocia ➤ opisuje problem pracy dzieci – przyczyny, konsekwencje i obszary występowania 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia działania państw podejmowane w celu ograniczenia bezrobocia ➤ przedstawia psychospołeczne skutki bezrobocia na podstawie materiałów źródłowych
<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia czynniki wpływające na stan zdrowia ludzi na świecie ➤ wyjaśnia przyczyny i skutki występowania chorób na świecie ➤ wymienia typowe choroby w krajach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje choroby cywilizacyjne, w tym otyłość ➤ wymienia przyczyny zgonów w najbogatszych państwach i krajach słabo rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje społeczne i gospodarcze skutki występowania chorób na świecie ➤ analizuje geograficzne uwarunkowania stanu zdrowia ludności świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zróżnicowanie dostępu do usług medycznych w różnych krajach świata na podstawie mapy tematycznej ➤ wyjaśnia, na czym polega profilaktyka chorób 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ proponuje globalne i regionalne działania, które można podjąć w celu zwalczania chorób cywilizacyjnych i zakaźnych
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia rodzaje jednostek osadniczych ➤ podaje charakterystyczne cechy wsi ➤ wymienia funkcje miast ➤ podaje przykłady miast o różnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje czynniki lokalizacji i rozwoju jednostek osadniczych ➤ charakteryzuje nowe funkcje wsi ➤ opisuje wybrane funkcje miast 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpoznaje typy genetyczne kształtów wsi ➤ opisuje wpływ czynników przyrodniczych i antropogenicznych na kształtowanie się sieci 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny przemian zachodzących współcześnie w osadnictwie wiejskim ➤ określa strukturę funkcjonalno-przestrzenną różnych miast ➤ ocenia zmiany struktury 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia cechy fizjonomiczne miast typowe dla różnych regionów świata oraz ich zmiany wraz z rozwojem gospodarczym

funkcjach		osadniczej ➤ rozpoznaje typy miast i zespołów miejskich na świecie	funkcjonalno-przestrzennej miast wraz z rozwojem państw	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> ➤ wymienia płaszczyzny i fazy urbanizacji ➤ wskazuje na mapie najludniejsze zespoły miejskie świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje płaszczyzny urbanizacji ➤ opisuje fazy urbanizacji ➤ opisuje typy zespołów miejskich i wskazuje je na mapie ➤ wymienia przykłady megalopolis na świecie ➤ przedstawia procesy urbanizacyjne na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje przyczyny urbanizacji w wybranych regionach ➤ porównuje zmiany liczby ludności w wybranych miastach świata na podstawie danych statystycznych ➤ opisuje zmiany w krajobrazie wielkich miast w różnych regionach świata ➤ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu urbanizacji w różnych częściach świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje skutki urbanizacji w wybranych regionach świata ➤ porównuje układ przestrzenny głównych typów zespołów miejskich ➤ opisuje zróżnicowanie poziomu życia ludzi w miastach różnych typów i o różnej wielkości 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównuje problemy mieszkańców wielkich miast w państwach słabo i wysoko rozwiniętych gospodarczo

ROLNICTWO

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa ➤ określa funkcje rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje warunki klimatyczno-glebowe do produkcji rolnej na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ ocenia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na rozwój rolnictwa na wybranych przykładach ➤ analizuje mierniki wielkości gospodarstw rolnych w wybranych państwach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia środowisko przyrodnicze ze względu na możliwości rozwoju rolnictwa na wybranych przykładach ➤ ocenia poziom kultury rolnej oraz strukturę wielkościową i własnościową gospodarstw rolnych w wybranych krajach świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia korzyści dla rolnictwa wynikające ze zwiększenia mechanizacji i chemizacji rolnictwa
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia formy użytkowania ziemi ➤ wymienia państwa o największym udziale gruntów ornych w strukturze użytkowania ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje elementy struktury użytkowania ziemi na podstawie wykresu ➤ wskazuje przyczyny dużego zróżnicowania udziału gruntów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia wpływ czynników społeczno-gospodarczych na strukturę użytkowania ziemi ➤ przedstawia zróżnicowanie struktury użytkowania ziemi na świecie na 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje przyczyny i skutki zmian wielkości powierzchni gruntów ornych, użytków zielonych, nieużytków oraz lasów na przykładach państw leżących na 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ proponuje sposoby wykorzystania nieużytków do celów rolniczych

	ornych w strukturze użytkowania ziemi w wybranych państwach	podstawie danych statystycznych	różnych kontynentach	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia cechy rolnictwa uprzemysłowionego i rolnictwa ekologicznego ➤ wskazuje na mapie regiony, w których przeważa rolnictwo uprzemysłowione ➤ wyjaśnia znaczenie GMO 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego i rolnictwa ekologicznego ➤ wskazuje rejony upraw roślin zmodyfikowanych genetycznie na mapie świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje wybrane wskaźniki rolnictwa uprzemysłowionego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje skutki rozwoju rolnictwa uprzemysłowionego i rolnictwa ekologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje problemy związane z upowszechnianiem się roślin uprawnych zmodyfikowanych genetycznie
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia kryteria podziału rolnictwa ➤ wskazuje na mapie obszary występowania rolnictwa intensywnego i rolnictwa ekstensywnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia typy rolnictwa i omawia ich rozmieszczenie na świecie ➤ omawia różnice między rolnictwem intensywnym a ekstensywnym ➤ charakteryzuje główne regiony rolnicze na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje cechy rolnictwa pierwotnego, tradycyjnego i rynkowego ➤ porównuje gospodarkę rolną w wybranych regionach rolniczych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje różnice w intensywności rolnictwa w wybranych krajach świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia argumenty za i przeciw wybranym sposobom intensyfikacji produkcji rolnej
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia podział roślin uprawnych ze względu na cechy biologiczne i produkcyjne ➤ wymienia rośliny należące do poszczególnych grup ➤ wymienia czołowych producentów wybranych roślin uprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia zastosowanie roślin uprawnych ➤ opisuje rozmieszczenie upraw głównych ziemiopłodów na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje rozmieszczenie i wielkość produkcji roślinnej w wybranych regionach świata ➤ omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie wysokości plonów zbóż w wybranych krajach ➤ oblicza wielkość plonów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie uprawy zbóż, roślin przemysłowych oraz używek na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych rozwoju rolnictwa na wielkość, rozmieszczenie i specjalizację produkcji rolnej w różnych regionach świata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia czynniki wpływające na produkcję zwierzęcą ➤ wymienia produkty pochodzenia zwierzęcego ➤ przedstawia państwa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje kierunki chowu zwierząt ➤ przedstawia typy chowu zwierząt gospodarskich ➤ charakteryzuje rozmieszczenie i wielkość pogłowia wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zróżnicowanie hodowli na świecie ➤ wyjaśnia różnicę między chowem intensywnym a chowem ekstensywnym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia zależność chowu wybranych zwierząt gospodarskich na świecie od czynników przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje zależność pomiędzy pogłowiem wybranych gatunków zwierząt gospodarskich a wielkością produkcji mięsa, mleka i innych produktów

o największym pogłowiu wybranych zwierząt gospodarskich	zwierząt gospodarskich na podstawie map tematycznych i danych statystycznych ➤ wymienia czołowych importerów i eksporterów wołowiny i wieprzowiny na podstawie danych statystycznych	➤ analizuje produkcję zwierzęcą w wybranych regionach świata		
➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rybactwo, rybołówstwo, akwakultura, marikultura</i> ➤ przedstawia główne łowiska na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ wymienia kraje o najniższym spożyciu ryb w przeliczeniu na 1 mieszkańca na podstawie danych statystycznych	➤ wskazuje na mapie kraje o największych światowych połowach morskich ➤ omawia gospodarcze wykorzystanie wybranych gatunków ryb ➤ wskazuje przyczyny nadmiernego odławiania organizmów morskich	➤ podaje różnice między akwakulturą a rybołówstwem ➤ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania wielkości połowów ryb w wybranych państwach świata ➤ analizuje zagrożenia produktywności mórz i oceanów	➤ analizuje przestrzenne zróżnicowanie wielkości spożycia ryb na świecie ➤ podaje przykłady zagrożeń wywołanych nadmierną eksploatacją mórz i oceanów ➤ wskazuje możliwości rozwoju wykorzystania zasobów oceanów i mórz	➤ przedstawia sposoby zapobiegania wyczerpywaniu się zasobów wód morskich i śródlądowych
➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>głód, niedożywienie, głód utajony</i> ➤ podaje normy żywieniowe na świecie wg FAO ➤ wskazuje liczbę głodujących na świecie na podstawie danych statystycznych	➤ wyjaśnia przyczyny oraz skutki głodu i niedożywienia ludności na świecie ➤ analizuje rozmieszczenie obszarów niedoboru i nadwyżek żywności na podstawie mapy tematycznej ➤ wskazuje największych eksporterów żywności na świecie na podstawie danych statystycznych	➤ opisuje problemy wyżywienia ludności świata na podstawie różnych źródeł ➤ wyjaśnia, dlaczego w niektórych krajach świata o sprzyjających warunkach rozwoju rolnictwa występuje problem niedożywienia ludności	➤ porównuje i uzasadnia strukturę spożycia żywności w państwach wysoko i słabo rozwiniętych gospodarczo ➤ wyjaśnia wpływ działalności rolniczej na inne elementy przestrzeni społeczno-gospodarczej i kulturowej	➤ proponuje działania, które można podjąć w celu zwiększenia produkcji rolnej na świecie, zmiany struktury produkcji oraz dystrybucji żywności ➤ proponuje sposoby walki z głodem
➤ wymienia funkcje lasów ➤ wskazuje kraje o największej lesistości	➤ przedstawia rozmieszczenie największych kompleksów leśnych na Ziemi	➤ opisuje zasoby leśne świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych	➤ wykazuje skutki nieracjonalnej gospodarki leśnej w wybranych regionach świata	➤ uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia kraje o największym udziale w światowej produkcji drewna ➤ wyjaśnia znaczenie terminu <i>deforestacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia zróżnicowanie lesistości na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ wymienia sposoby prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej w różnych regionach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny oraz skutki wycinania i niszczenia lasów równikowych 		<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przykłady działań zapobiegających zmniejszaniu się powierzchni lasów na świecie
---	---	---	--	--

PRZEMYSŁ

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia funkcje przemysłu ➤ wymienia etapy procesu industrializacji ➤ wskazuje na mapie kraje nowo uprzemysłowione ➤ przedstawia kryteria podziału przemysłu i funkcje przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia udział przemysłu w tworzeniu PKB w wybranych krajach na podstawie wykresu ➤ charakteryzuje kraje nowo uprzemysłowione ➤ opisuje rozwój przemysłu i zmiany w strukturze produkcji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje strukturę i rolę przemysłu w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego ➤ omawia rolę przemysłu w gospodarce państw ➤ przedstawia zróżnicowanie poziomu rozwoju przemysłu na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia różnice ilościowe i jakościowe produkcji przemysłowej państw o różnym poziomie rozwoju ➤ omawia wpływ przemysłu na wzrost gospodarczy i jakość życia ludności świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny i skutki wzrastającej roli krajów nowo uprzemysłowionych w światowej gospodarce na podstawie dostępnych źródeł
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu ➤ wymienia przykłady zakładów przemysłowych uzależnionych od czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki lokalizacji przemysłu na wybranych przykładach ➤ omawia przymusową, związaną oraz swobodną lokalizację przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje wpływ czynników lokalizacji przemysłu na rozmieszczenie i rozwój wybranych branż ➤ wyjaśnia znaczenie behawioralnych czynników lokalizacji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ porównuje zróżnicowanie zasobów pracy w przemyśle tradycyjnym i przemyśle zaawansowanej technologii 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zmianę roli czynników lokalizacji przemysłu w czasie
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia podział zasobów naturalnych ➤ podaje przykłady zastosowania wybranych surowców ➤ wyjaśnia znaczenie terminu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje surowce metaliczne, chemiczne i skalne ➤ przedstawia znaczenie poszczególnych zasobów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia rolę surowców mineralnych w rozwoju przemysłu ➤ przedstawia głównych producentów surowców mineralnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia potrzebę racjonalnego gospodarowania surowcami mineralnymi ➤ charakteryzuje światowe zasoby i wydobycie wybranych surowców 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny wzrostu roli metali ziem rzadkich w gospodarce światowej na podstawie dostępnych źródeł

<i>recykling</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje rozmieszczenie wybranych surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej ➤ omawia recykling jako nowe źródło surowców 		<p>mineralnych na podstawie danych statystycznych</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia podział źródeł energii ➤ podaje przykłady zastosowań surowców energetycznych ➤ wymienia największych producentów wybranych surowców energetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje wykorzystanie odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii ➤ charakteryzuje zmiany w bilansie energetycznym świata ➤ wskazuje ośrodki wydobycia surowców energetycznych na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje rozmieszczenie i wielkość wydobycia wybranych surowców energetycznych na świecie na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych ➤ charakteryzuje kierunki eksportu i importu surowców energetycznych na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie ropy naftowej dla gospodarki energetycznej państw oraz dla handlu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje dysproporcje w rozmieszczeniu rejonów produkcji i konsumpcji surowców energetycznych oraz konsekwencje tych dysproporcji
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje głównych producentów energii elektrycznej na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje znaczenie energii elektrycznej dla gospodarki i życia codziennego ➤ charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii następujące wraz z rozwojem gospodarczym państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny zróżnicowania źródeł produkcji energii elektrycznej ➤ omawia zmiany wielkości produkcji energii elektrycznej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a strukturą produkcji energii elektrycznej w danym państwie ➤ opisuje aktualne tendencje i kierunki w energetyce światowej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia skutki rosnącego zużycia energii elektrycznej oraz uzasadnia konieczność pozyskiwania jej nowych źródeł
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia typy elektrowni ➤ wskazuje największe hydroelektrownie oraz elektrownie atomowe na mapie świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje różne typy elektrowni ➤ przedstawia udział energii elektrycznej pochodzącej z różnych elektrowni w wybranych krajach na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia wady i zalety różnych typów elektrowni ➤ wyjaśnia rolę i znaczenie energetyki alternatywnej ➤ wyjaśnia, dlaczego energetyka alternatywna rozwija się w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje związek pomiędzy warunkami przyrodniczymi a lokalizacją różnych typów elektrowni ➤ podaje przyczyny i skutki rozwoju energetyki atomowej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje możliwości wykorzystywania wykorzystania alternatywnych źródeł energii w wybranych krajach świata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia rodzaje okręgów przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia czynniki przestrzennej koncentracji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje etapy rozwoju okręgu przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia zależność między restrukturyzacją przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia tendencje zmian w rozwoju i rozmieszczeniu

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje na mapie przykłady okręgów przemysłowych na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje rozmieszczenie i rozwój obszarów koncentracji przemysłu na wybranych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje skutki restrukturyzacji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> a rozwojem okręgów przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> okręgów przemysłowych na świecie
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia czynniki lokalizacji przemysłu high-tech ➤ wskazuje największe ośrodki przemysłu high-tech na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje czynniki lokalizacji zakładów przemysłu zaawansowanej technologii ➤ przedstawia znaczenie przemysłu high-tech ➤ omawia rozmieszczenie wybranych technopolii na świecie ➤ charakteryzuje wybrane technopolie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje cechy przemysłu zaawansowanej technologii ➤ omawia formy organizacji przestrzennej przemysłu high-tech 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje korzyści związane z tworzeniem i funkcjonowaniem parków technologicznych ➤ analizuje znaczenie przemysłu high-tech 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia wpływ przemysłu zaawansowanej technologii na rozwój gospodarczy i jakość życia
USŁUGI				
<ul style="list-style-type: none"> ➤ klasyfikuje usługi ➤ podaje przykłady usług podstawowych i wyspecjalizowanych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych ➤ wymienia sekcje usługowe wg PKD 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje etapy rozwoju usług ➤ wykazuje znaczenie usług dla gospodarki państw 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje udział usług w strukturze zatrudnienia w wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje znaczenie usług wyspecjalizowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego państw
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia podział komunikacji ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transport, łączność, terminal</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia uwarunkowania rozwoju komunikacji ➤ przedstawia rolę komunikacji w gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje dynamikę wzrostu zapotrzebowania na usługi transportowe i łącznościowe na poszczególnych etapach rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia wpływ postępu cywilizacyjnego na wzrost popytu na usługi komunikacyjne na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w działalności gospodarczej państw
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia kryteria podziału transportu ➤ wymienia czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne warunkujące rozwój sieci transportowej ➤ wskazuje na mapie kraje o dużej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje czynniki warunkujące rozwój sieci transportowej ➤ omawia gęstość sieci dróg na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ charakteryzuje gęstość sieci kolejowej na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje wielkość i rodzaje ładunków przewożonych różnymi rodzajami transportu lądowego w wybranych krajach ➤ określa rolę transportu przesyłowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia wady i zalety transportu samochodowego kolejowego i przesyłowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia zmiany znaczenia transportu kolejowego na świecie

gęstości sieci drogowej i kolejowej	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia najdłuższe rurociągi i gazociągi na świecie 			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje na mapie największe porty morskie na świecie ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tania bandera</i>, <i>żegluga kabotażowa</i> ➤ wymienia największe porty lotnicze pod względem liczby odprawianych pasażerów na świecie i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przyczyny, dla których armatorzy rejestrują statki w krajach taniej bandery ➤ wskazuje na mapie najważniejsze szlaki żeglugi śródlądowej na poszczególnych kontynentach ➤ charakteryzuje uwarunkowania rozwoju transportu lotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje wielkość przeładunku i strukturę towarów przeładowywanych w największych portach świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych ➤ opisuje sieć transportu śródlądowego na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ omawia znaczenie transportu lotniczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia wady i zalety transportu wodnego i lotniczego ➤ przedstawia rolę kanałów w skracaniu dróg morskich ➤ wyjaśnia, dlaczego rola żeglugi śródlądowej w wielu krajach jest coraz mniejsza 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia zmiany znaczenia poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym ➤ określa wpływ światowego kryzysu ekonomicznego na natężenie oraz kierunki ruchu pasażerów i towarów na podstawie dostępnych źródeł
<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przykłady wykorzystania nowoczesnych usług telekomunikacyjnych w życiu codziennym ➤ wymienia przyczyny spadku znaczenia usług pocztowych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przykłady dużego wpływu łączności na współczesną gospodarkę ➤ opisuje rozwój wybranych współczesnych środków łączności ➤ wykazuje spadek znaczenia usług pocztowych na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje rolę telekomunikacji komputerowej w światowej gospodarce ➤ omawia rolę postępu technologicznego w rozwoju telekomunikacji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje zróżnicowanie dostępu do telefonii komórkowej oraz internetu w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje zagrożenia związane z nowoczesną technologią informacyjną
<ul style="list-style-type: none"> ➤ klasyfikuje turystykę wg różnych kryteriów ➤ wyjaśnia, co składa się na atrakcyjność turystyczną 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przyczyny rozwoju turystyki na świecie ➤ omawia zróżnicowanie ruchu turystycznego na świecie wg regionów na podstawie danych statystycznych ➤ wskazuje korzyści wynikające 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje cele ruchu turystycznego we współczesnym świecie ➤ opisuje cechy i uwarunkowania ruchu turystycznego na świecie ➤ wyjaśnia, czym jest monokultura turystyczna 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze skutki rozwoju turystyki na wybranych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje znaczenie turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów i regionów świata

	z rozwoju turystyki			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia regiony atrakcyjne turystycznie ➤ wskazuje kraje najczęściej odwiedzane przez turystów ➤ wymienia nowe siedem cudów świata 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne świata na podstawie różnych źródeł ➤ opisuje atrakcje turystyczne wybranych regionów Europy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opisuje walory turystyczne wybranych ośrodków i regionów turystycznych na świecie na podstawie różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny dużego udziału Europy w międzynarodowym rozwoju turystycznym ➤ porównuje regiony o różnym stopniu zagospodarowania turystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje korzyści wynikające z rozwoju turystyki ➤ analizuje niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym związane z rozwojem różnych form turystyki
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia nowoczesne usługi ➤ podaje nazwy największych banków na świecie pod względem przychodów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przyczyny rozwoju nowoczesnych usług bankowych, ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykazuje dysproporcje w dostępie do nowoczesnych usług finansowych, edukacyjnych i zdrowotnych ➤ uzasadnia duży wpływ banków i giełd na funkcjonowanie gospodarki i życie człowieka ➤ przedstawia na podstawie danych statystycznych poziom zaspokojenia potrzeb na usługi podstawowe i wyspecjalizowane w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje przestrzenne zróżnicowanie dostępu do usług bankowych na świecie ➤ omawia współzależność procesu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz poziomu edukacji i nauki ➤ omawia wpływ nowoczesnych usług na życie i działalność człowieka (<i>Interakcje</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów świata ze szczególnym uwzględnieniem usług finansowych

PROBLEMY WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym krajów świata ➤ wskazuje na mapie kraje bogatej Północy i biednego Południa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw i regionów świata ➤ wymienia państwa należące do grupy BRICS 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje wybrane mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia mieszkańców na podstawie danych statystycznych ➤ wskazuje cechy demograficzne, społeczne i gospodarcze państw bogatej Północy i biednego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny i konsekwencje podziału świata na bogatą Północ i biedne Południe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ proponuje działania mające na celu zmniejszenie dysproporcji rozwoju w społeczno-gospodarczym krajów oraz regionów
--	---	--	--	--

		Południa		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje płaszczyzny globalizacji ➤ wymienia największe korporacje na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny globalizacji na świecie ➤ definiuje indeks globalizacji i wskazuje kraje o najwyższym indeksie globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny wzrostu znaczenia korporacji międzynarodowych dla gospodarki światowej ➤ przedstawia przejawy globalizacji na płaszczyznach: politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturowej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, dlaczego globalizacja na płaszczyźnie ekonomicznej ma największy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy świata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje płaszczyzny integracji międzynarodowej ➤ wymienia główne organy ONZ ➤ podaje przykłady krajów członkowskich Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia formy współpracy międzynarodowej ➤ omawia rozmieszczenie wybranych organizacji międzynarodowych na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia działalność wybranych organizacji międzynarodowych o charakterze gospodarczym, społecznym, politycznym i militarnym ➤ podaje przykłady krajów członkowskich wybranych organizacji międzynarodowych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje przyczyny i skutki integracji europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia rolę i znaczenie organizacji naukowych, sportowych oraz kulturalnych na świecie na podstawie dostępnych źródeł
<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przedmioty obrotu międzynarodowego ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, reeksport, bilans handlowy</i> ➤ podaje przykłady państw o dodatnim lub ujemnym bilansie handlowym na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia czynniki rozwoju handlu międzynarodowego ➤ przedstawia rodzaje obrotów w handlu międzynarodowym ➤ opisuje bilans handlowy i bilans płatniczy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje współczesne problemy międzynarodowej wymiany handlowej ➤ analizuje strukturę towarową i geograficzną obrotów handlu światowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia uwarunkowania rozwoju handlu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy państw
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia źródła konfliktów na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przyczyny konfliktów na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia przyczyny wybranych zamachów terrorystycznych na 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia skutki konfliktów zbrojnych i terroryzmu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia działania organizacji międzynarodowych i rządów

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, czym różni się terroryzm od konfliktu zbrojnego 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia zagrożenia związane z terroryzmem 	<p>świecie</p>		<p>państw podejmowane w celu ograniczenia terroryzmu i konfliktów zbrojnych</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przykłady państw, w których toczą się konflikty etniczne ➤ wskazuje na mapie państwa objęte arabską wiosną 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się konfliktów w wybranym regionie świata ➤ przedstawia przebieg wybranego konfliktu zbrojnego na podstawie dostępnych źródeł ➤ podaje przykłady izolacji państwowej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia przebieg konfliktów w Europie, Azji i w Afryce oraz wskazuje na mapie świata obszary objęte tymi konfliktami ➤ omawia przyczyny izolacji państwowej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia konsekwencje izolacjonizmu państw na płaszczyznach: politycznej, społecznej i gospodarczej ➤ omawia rolę ONZ w rozwiązywaniu konfliktów zbrojnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia wpływ konfliktów zbrojnych na pogłębienie się różnic między bogatymi a biednymi krajami świata ➤ omawia konflikty toczące się aktualnie na świecie na podstawie źródeł

CZŁOWIEK W PRZESTRZENI PRZYRODNICZEJ

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>środowisko przyrodnicze</i>, <i>środowisko geograficzne</i>, <i>antropopresja</i> ➤ wymienia poglądy na temat relacji człowiek – środowisko 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego ➤ omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia poglądy filozoficzne dotyczące relacji człowiek – środowisko przyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje relację człowiek – środowisko przyrodnicze na różnych etapach rozwoju społeczno-gospodarczego ➤ ocenia możliwości realizacji podstawowych zasad zrównoważonego rozwoju w skali lokalnej, regionalnej i globalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ocenia skutki zmian środowiska w holocenie związane z działalnością człowieka
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia przyczyny globalnego ocieplenia klimatu ➤ podaje przyczyny powstawania smogu i kwaśnych opadów 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ analizuje przestrzenne zróżnicowanie zanieczyszczeń powietrza na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ wymienia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń do atmosfery 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na zmniejszanie się warstwy ozonowej ➤ opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na atmosferę ze szczególnym uwzględnieniem zmian 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia, dlaczego wzrost efektu cieplarnianego jest uważany za problem globalny ➤ ocenia skutki zmian w środowisku wywołanych kwaśnymi opadami 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przykłady działań organizacji międzynarodowych i rządów państw podejmowanych w celu redukcji zanieczyszczeń atmosfery

		klimatycznych		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia źródła zanieczyszczeń hydrosfery ➤ wskazuje obszary niedoboru wody na świecie na podstawie mapy tematycznej ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lej depresyjny, recykling</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia gospodarowanie zasobami wodnymi ➤ podaje przykłady katastrof ekologicznych ➤ omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na litosferę 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach świata ➤ wyjaśnia sposoby walki z odpadami przemysłowymi i komunalnymi ➤ proponuje działania człowieka wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia skutki nadmiernego poboru wody w wyniku działalności gospodarczej człowieka ➤ opisuje kierunki oddziaływania człowieka na litosferę ➤ wymienia sposoby ograniczania ilości odpadów przemysłowych i komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ proponuje działania zapobiegające morskim katastrofom ekologicznym
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyjaśnia znaczenie terminów: <i>erozja, degradacja gleb</i> ➤ podaje cechy gleb zdegradowanych ➤ podaje przyczyny pustoszczenia ➤ wskazuje na mapie obszary zagrożone pustoszczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje przyczyny degradacji gleb ➤ wskazuje przykłady wpływu działalności człowieka na degradację i dewastację gleb 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ podaje sposoby ograniczenia erozji gleb ➤ analizuje przyczyny i skutki wylesiania 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia wpływ człowieka na biosferę ➤ dowodzi na przykładach, że naruszenie stabilności ekosystemów może powodować nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uzasadnia konieczność ochrony gleb przed degradacją i przedstawia sposoby zapobiegania niszczeniu gleby
<ul style="list-style-type: none"> ➤ wymienia strategie ochrony środowiska ➤ podaje nazwy organizacji zajmujących się ochroną środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wskazuje sposoby ratowania środowiska geograficznego ➤ podaje przykłady działań wybranych organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną środowiska ➤ podaje przykłady rezerwatów biosfery 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ omawia międzynarodowe inicjatywy w zakresie ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wyróżnia i charakteryzuje siedem kategorii obszarów chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przedstawia przykłady działań podejmowanych przez rządy krajów, organizacje międzynarodowe i regionalne w celu rozwiązywania problemów globalnych i lokalnych w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody
WARSZTATY TERENOWE				

<ul style="list-style-type: none"> ➤ wybiera obszar badań ➤ zaznacza na mapie najbliższej okolicy wybrane przedsiębiorstwa usługowe 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbiera informacje o podmiotach gospodarczych świadczących usługi na badanym terenie ➤ określa znaczenie wybranych przedsiębiorstw usługowych dla społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobiera narzędzia badawcze w celu określenia dostępności usług w najbliższej okolicy ➤ prowadzi dokumentację badawczą ➤ analizuje informacje uzyskane w czasie badania i wyciąga wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prezentuje wyniki badań ➤ ocenia wpływ usług na poziom życia ludności w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prognozuje zmiany w dostępności do usług w najbliższej okolicy w czasie
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbiera ogólne dane na temat lokalnego przedsiębiorstwa produkcyjnego (nazwa, adres, profil działalności, położenie, rok założenia, ważniejsze etapy rozwoju, wielkość i struktura zatrudnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przeprowadza badania w przedsiębiorstwie przemysłowym w zakresie profilu i wielkości produkcji, a także rynków zaopatrzenia i zbytu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobiera pytania badawcze w celu uzyskania informacji na temat przedsiębiorstwa przemysłowego ➤ dokumentuje wyniki badań ➤ omawia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przemysłowego w środowisku lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prezentuje wyniki badań ➤ ocenia wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego na przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne elementy przestrzeni geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ukazuje perspektywy rozwoju przedsiębiorstwa z uwzględnieniem zmian w wielkości produkcji i zatrudnienia

OPRACOWANIE: Mariola Medzińska